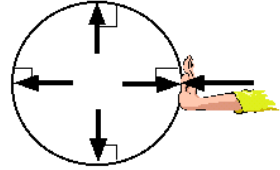

ตอนที่ 2 ความดัน และ แรงดัน ในของเหลว

สมบัติเบื้องต้นของแรงดัน และความดันของของเหลว

1. มีทิศได้ทุกทิศทาง
2. มีทิศตั้งฉากกับผิวสัมผัสกับภาชนะ

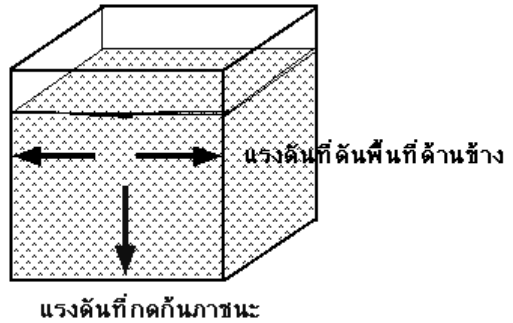
4. จงบอกสมบัติของแรงดันของของเหลว

1..... 2.....

ตอบ

ประเภทของความดัน และ แรงดัน

- 1) ความดัน , แรงดันที่กดกันภาชนะ
- 2) ความดัน , แรงดันที่ดันพื้นที่ด้านข้าง

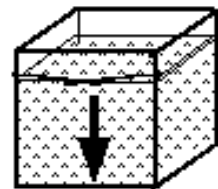
แรงดัน และ ความดันที่กดกันภาชนะ

แรงดันที่กดกันภาชนะ = น้ำหนักของของเหลวส่วนที่อยู่ใต้น้ำตั้งฉากกับพื้นที่นั้น

นั่นคือ $F = m g$

ความดัน คือ อัตราส่วนของ แรงดันต่อพื้นที่ที่กั้นภาชนะนั้น

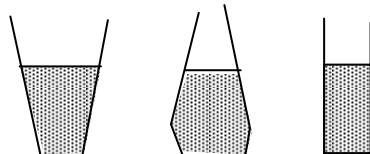
นั่นคือ $P = \frac{F}{A}$

เมื่อ $P =$ ความดัน (N/m^2) $F =$ แรงดัน (N) $A =$ พื้นที่ (m^2)

5. ภาชนะทั้งสามมีระดับน้ำสูงเท่ากันและพื้นที่ก้นเท่ากัน ดังรูป จงตอบคำถามต่อไปนี้

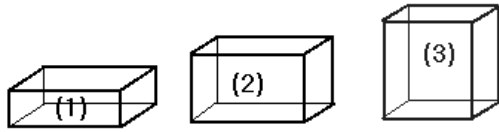
- ก. แรงที่น้ำกระทำต่อก้นภาชนะทั้งสาม เนื่องมาจากความดันของน้ำเท่ากันหรือไม่ (เท่ากัน)
- ข. น้ำในภาชนะทั้งสาม เมื่อนำไปชั่ง จะมีน้ำหนักเท่ากันหรือไม่ (ไม่เท่ากัน)
- ค. เหตุใดคำตอบในข้อ ก. และ ข. จึงไม่เท่ากัน

6. ก่อโยบหนึ่งบรรจุน้ำบริสุทธิ์จนเต็มแล้วปิด

สนิททุกด้าน เมื่อนำกล่องวางบนพื้นราบ

3 แบบ ดังแสดง จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก) แรงดันที่น้ำกระทำต่อก้นกล่องแต่ละกรณีเท่ากันหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข) ความดันน้ำที่กระทำต่อก้นกล่องเท่ากันหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ

การหาค่าความดันที่กดกันภาชนะ อาจใช้สมการ

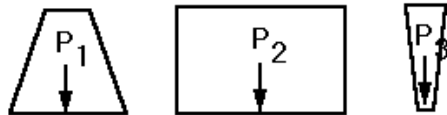
$$P = \rho g h$$

เมื่อ $P =$ ความดัน (N/m^2) $\rho =$ ความหนาแน่นของของเหลว (kg/m^3)

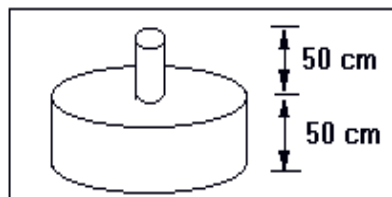
$g = 10 \text{ m/s}^2$ $h =$ ความลึกวัดจากผิวของเหลวถึงก้นภาชนะ (m)

โปรดสังเกตว่า สำหรับของเหลวชนิดหนึ่งๆ ความหนาแน่น (ρ) จะคงที่และ g ก็คงที่ ดังนั้น ความดัน (P) จึงแปรผันตรงกับความลึก (h) อย่างเดียว ดังนั้นหากความลึกเท่ากันความดันย่อมเท่ากันอย่างแน่นอน

พิจารณาตัวอย่าง ภาชนะทั้ง 3 หากบรรจุของเหลวชนิดเดียวกันสูงเท่ากัน ความดันที่กดภาชนะทั้ง 3 โยบ จะเท่ากัน เพราะความดันจะขึ้นกับความลึก (h) อย่างเดียวไม่เกี่ยวกับรูปร่างภาชนะ

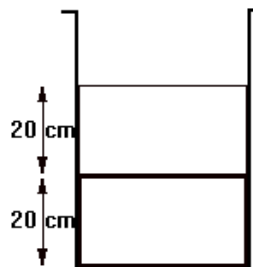

7. ภาชนะปิดรูปทรง กระบอกสูง 50 cm พื้นที่หน้าตัด 0.8 m^2 ทางฝาบนเจาะเป็นรูวงกลมแล้วต่อเป็นปล่องสูง 50 cm ถ้าใส่น้ำจนเต็มขึ้นมาเสมอระดับปากท่อที่ต่อขึ้นมาใหม่จงหาความดัน และ แรงดันของน้ำที่ก้นภาชนะ **กำหนด** ความหนาแน่นของน้ำ $1 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$ ($10^4 \text{ N/m}^2, 8 \times 10^3 \text{ N}$)

วิธีทำ

8. น้ำมีความหนาแน่น 10^3 kg/m^3 ใส่รวมกับน้ำมันซึ่งมีความหนาแน่น $0.6 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$ ในภาชนะปิด ถ้าน้ำและน้ำมันลอยอยู่เป็นชั้น ชั้นละ 20 cm ในภาชนะปิด จงหาความดันที่ก้นภาชนะ $(3.2 \times 10^3 \text{ kg/m}^3)$

วิธีทำ

9. จากข้อที่ผ่านมา ถ้าพื้นที่ที่ก้นภาชนะมีค่า 0.6 ตารางเมตร จงหาแรงดันที่ของเหลวกระทำต่อก้นภาชนะ $(1.92 \times 10^3 \text{ N})$

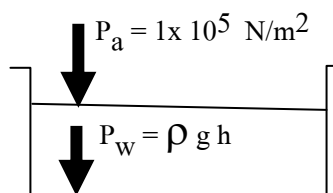
วิธีทำ

สำหรับของเหลวที่บรรจุอยู่ในภาชนะเปิดนั้น ความดันที่กระทำต่อพื้นที่ก้นภาชนะ จะมีอย่างน้อย 2 อย่าง ได้แก่

- 1) ความดันเกจ (P_w) คือ ความดันที่เกิดจากน้ำหนักของของเหลว (หาจาก $P = \rho g h$)
- 2) ความดันบรรยากาศ (P_a) คือ ความดันที่เกิดจากน้ำหนักของอากาศที่กดทับผิวของเหลวลงมา ซึ่งปกติแล้วความดันบรรยากาศจะมีค่าประมาณ $1 \times 10^5 \text{ N/m}^2$ (Pascal)

ดังนั้น

$P_{\text{รวม}} = P_a + P_w$ $P_{\text{สัมบูรณ์}} = P_a + \rho g h$
---

10. น้ำทะเลมีความหนาแน่น $1.03 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$ และความดันบรรยากาศที่ระดับน้ำทะเลเป็น $1 \times 10^5 \text{ N/m}^2$ จงหาความดันสมบูรณ์ที่ใต้ทะเลลึก 100 เมตร ($11.3 \times 10^5 \text{ N/m}^2$)

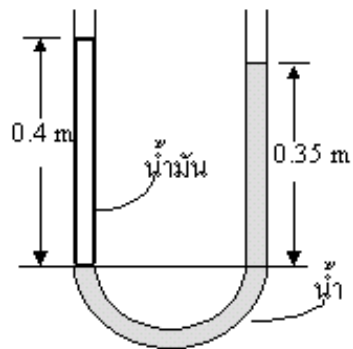
วิธีทำ

11. เรือดำน้ำลำหนึ่งอยู่ที่ระดับลึก 100 เมตร จงหาความดันเกจและความดันสมบูรณ์ที่ตัวเรือดำน้ำ ถ้าน้ำทะเลมีความหนาแน่น 1.024×10^3 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และความดันบรรยากาศที่ระดับน้ำทะเลเท่ากับ 1.013×10^5 พาสคัล ($1.024 \times 10^6 \text{ Pa}$, $1.13 \times 10^6 \text{ Pa}$)

วิธีทำ

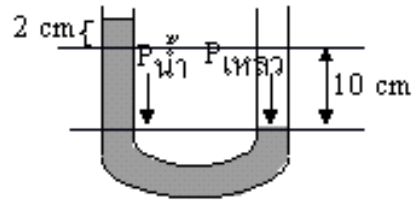
- 12(มข 41) น้ำและน้ำมัน ชนิดหนึ่งบรรจุในหลอดแก้วรูปตัวยู โดยน้ำอยู่ในหลอดแก้วทางขวาและน้ำมันอยู่ในภาวะสมดุลระดับน้ำและน้ำมันดังแสดงในรูป จงหาความหนาแน่นน้ำมันนี้เป็น กิโลกรัม/เมตร³

1. 925	2. 725
3. 875	4. 675 (ข้อ 3)

วิธีทำ

13. เมื่อเทน้ำ และ ของเหลวชนิดหนึ่งที่ไม่รวมกับน้ำ ลงข้างหนึ่งของหลอดรูปตัว U ที่มีขาโตเท่ากัน ถ้าของเหลว เป็นลึสูง 10 cm และมีรอยต่อระหว่างน้ำกับของเหลวอยู่ข้างหลอดที่ใส่ของเหลว ปรากฏว่าระดับบนของน้ำอยู่สูงกว่าระดับของเหลว 2 cm จงคำนวณหาความหนาแน่นของของเหลวที่ใส่

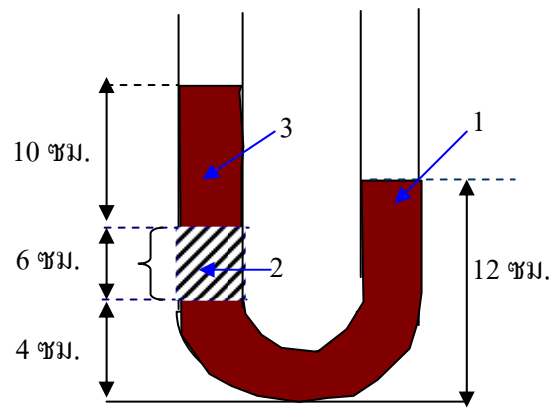

$(1.2 \times 10^3 \text{ kg/m}^3)$

วิธีทำ

14. ของเหลว 3 ชนิด อยู่ในสภาวะสมดุลในหลอดแก้วรูปตัวยูดังรูป ความหนาแน่นของของเหลวชนิดที่หนึ่ง และ ชนิดที่สองมีค่า 4.0×10^3 และ $3.0 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$ ตามลำดับ ความหนาแน่นของของเหลวชนิดที่สามมีค่ากี่ kg/m^3 (ข้อ 1)

- 1. 1.4×10^3
- 2. 1.6×10^3
- 3. 2.4×10^3
- 4. 2.8×10^3

วิธีทำ

15. หลอดรูปตัว U มีขาโตเท่ากันมีของเหลวบรรจุอยู่ ถ้าเทน้ำมันลงไปในขาหลอดข้างหนึ่งจนกระทั่งของเหลวในขาข้างนั้นลดลง 1 cm จงหาว่าเทน้ำมันลงไปสูงเท่าใด

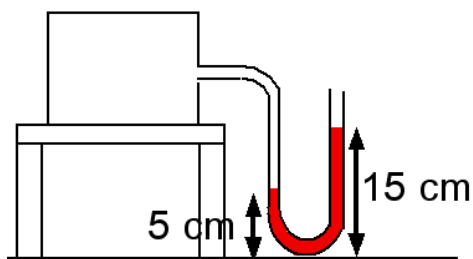
กำหนด ความหนาแน่นของเหลวเท่ากับ $3 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$

และ ความหนาแน่นของน้ำมันเท่ากับ $1 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$

(6 cm)

วิธีทำ

16. ขาข้างหนึ่งของแมนอมิเตอร์ที่มีปรอทบรรจุอยู่ ถูกต่อเข้ากับถังสี่เหลี่ยมที่บรรจุแก๊สชนิดหนึ่ง ปรากฏว่าระดับปรอทในขาทั้งสองข้างสูง 5 เซนติเมตร และ 15 เซนติเมตร ดังรูป ถ้าความดันของอากาศขณะนั้นเท่ากับ 10^5 Pa แก๊สในถังมีความดันเท่าใด ($1.13 \times 10^5 \text{ Pa}$)

ให้ ความหนาแน่นปรอท = $13.6 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$, $g = 9.8 \text{ m/s}^2$

วิธีทำ

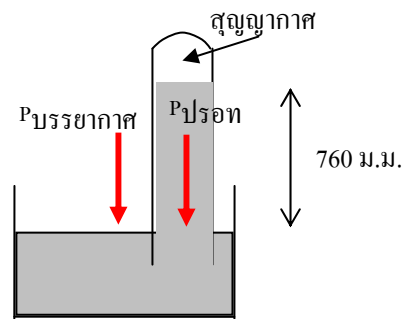
แมนอมิเตอร์ (manometer) เป็นเครื่องมือวัดความดันของของไหลชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยหลอดแก้วรูปตัวยูมีของเหลวบรรจุอยู่ภายใน ปลายข้างหนึ่งเปิด ส่วนปลายอีกข้างหนึ่งจะต่อกับภาชนะบรรจุของไหลที่ต้องการวัดความดัน และการรู้ความแตกต่างของระดับของเหลวในหลอดแก้วรูปตัวยูทั้งสองข้างจะทำให้สามารถหาความดันของของไหลได้

แบรอมิเตอร์ปรอท (mercury barometer)

เป็นเครื่องมือสำหรับวัดความดันบรรยากาศโดยตรง

ประกอบด้วยหลอดแก้วทรงกระบอกยาวประมาณ 80 เซนติเมตร ปลายข้างหนึ่งปิด ภายในบรรจุด้วยปรอทจนเต็มแล้วคว่ำลงในอ่างปรอทโดยไม่ให้อากาศเข้าไปในหลอด ระดับปรอทในหลอดจะลดต่ำลง

มา ปลายบนของหลอดจะเกิดเป็นสุญญากาศ และความดันของลำปรอทในหลอดจะมีค่าเท่ากับ ความดันบรรยากาศภายนอกพอดี

ที่ระดับน้ำทะเล ความดัน 1 บรรยากาศ จะเท่ากับความดันปรอทซึ่งสูง 760 มิลลิเมตร นั่นคือ 1 ความดันบรรยากาศ = ความดันปรอทสูง 760 มิลลิเมตร (0.76 เมตร)

$$= \rho g h$$

$$= (13.6 \times 10^3) (9.8) (0.76)$$

ดังนั้น ความดัน 1 บรรยากาศ (atm) = 1.01×10^5 นิวตัน/ตารางเมตร (760 mm-ปรอท)

17. จงอธิบายการทำงานของหลอดนิตยาขณะดูดของเหลวเข้าไปในหลอด

ตอบ

18. เพราะเหตุใด จึงนิยมใช้ปรอทบรรจุในหลอดแก้วของแบรอมิเตอร์แทนที่จะใช้น้ำ

ตอบ

แรงดัน และความดัน ที่ดันพื้นที่ด้านข้างภาชนะ

$$P_{ข้าง} = \frac{P_{บนสุด} + P_{ล่างสุด}}{2} \quad \text{หรือ} \quad P_{ข้าง} = \rho g h_{cm}$$

เมื่อ $P_{ข้าง}$ คือ ความดันที่ดันพื้นที่ด้านข้าง (N/m^2)

ρ คือ ความหนาแน่นของของเหลว (kg/m^3)

g คือ $10 m/s^2$

h_{cm} คือ ความลึกวัดจากผิวของเหลวถึงจุดกึ่งกลางพื้นที่ด้านข้างนั้น (m)

$$F_{ข้าง} = P_{ข้าง} \cdot A_{ข้าง}$$

เมื่อ $F_{ข้าง}$ คือ แรงที่ดันพื้นที่ด้านข้าง (N)

$P_{ข้าง}$ คือ ความดันที่ดันพื้นที่ด้านข้าง (N/m^2)

$A_{ข้าง}$ คือ พื้นที่ด้านข้างภาชนะ (m^2)

19. ถังปิดรูปสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ที่มีความยาวด้านละ 2 เมตร เมื่อบรรจุน้ำเต็มจะมีความดันที่ก้นถังเป็นเท่าใด และความดันเฉลี่ยที่ด้านข้างของถังจะเป็นเท่าใด ($2 \times 10^4 Pa, 1 \times 10^4 Pa$)

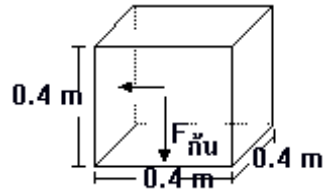
วิธีทำ

20. ถังสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ยาวด้านละ 40 เซนติเมตร

ฝาด้านบนปิดสนิทบรรจุน้ำเต็ม จงหา

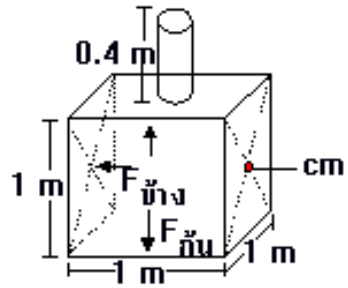
ก. แรงดันของน้ำที่กระทำต่อก้นถัง (640 N)

ข. แรงดันของน้ำที่กระทำต่อฝาด้านข้างซ้าย (320 N)

วิธีทำ

21. ก่อตั้งสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ที่มีความยาวด้านละ 1 เมตร ด้านบนมีฝาปิดสนิท ตรงกลางฝาบนเจาะรูโตขนาด 200 ตารางเซนติเมตร เสียบท่อแน่นพอดี และเติมน้ำลงไปตามท่อจนกระทั่งระดับน้ำเต็มท่อพอดีแล้ว ปิดฝาให้สนิท เมื่อท่อยาว 40 เซนติเมตร จงหา

- ก) แรงดันของน้ำที่ก้นกล่อง $(1.4 \times 10^4 \text{ N})$
- ข) แรงดันของน้ำที่ฝาด้านข้างแต่ละด้าน $(9 \times 10^3 \text{ N})$

วิธีทำ

กรณีที่เป็นภาชนะเปิดฝา จะต้องคิดความดันบรรยากาศเพิ่มเติม จึงได้ว่า

$$P_{ข้าง} = P_0 + \rho g h_{cm}$$

เมื่อ $P_0 =$ ความดันบรรยากาศ $= 1.01 \times 10^5$ นิวตัน/ตารางเมตร

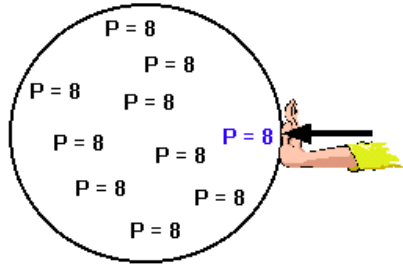
22. เชือกน้ำจืดแห่งหนึ่ง มีน้ำอยู่ลึก 20 เมตร ที่ฐานเชือกจะเป็นรูโคมี่เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.4 เมตร จงหาแรงดันของน้ำที่ไหลออกไป $(4.51 \times 10^5 \text{ N})$

วิธีทำ

ตอนที่ 3 กฎของปาสคาล

กฎของปาสคาล

กล่าวว่า “ ถ้ามีของไหล (ของเหลวหรือก๊าซ) บรรจุอยู่ในภาชนะที่อยู่นิ่ง เมื่อให้ความดันเพิ่มเข้าไปแก่ของไหล ณ ตำแหน่งใดๆ ความดันที่เพิ่มขึ้นจะถ่ายทอดไปทุกๆ จุดในของไหลนั้น ”

ปัจจุบันเราใช้กฎของปาสคาลมาสร้างเป็นเครื่องผ่อนแรงชนิดหนึ่ง คือ เครื่องอัดไฮดรอลิก (เช่น แม่แรงยกรถ) ซึ่งมีองค์ประกอบหลักดังรูป

สมการคำนวณเกี่ยวกับเครื่องอัดไฮดรอลิก คือ

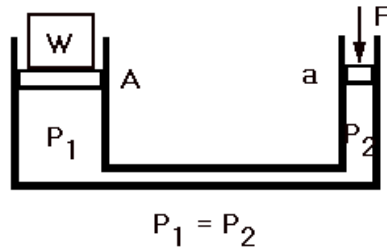
$$\frac{W}{A} = \frac{F}{a}$$

เมื่อ W = น้ำหนักที่ยกได้ (N)

F = แรงที่ใช้กด (N)

A = พื้นที่หน้าตัดกระบอกสูบใหญ่

a = พื้นที่หน้าตัดกระบอกสูบเล็ก

การได้เปรียบเชิงกลทางปฏิบัติ (M.A.ปฏิบัติ) = $\frac{W}{F}$

การได้เปรียบเชิงกลทางทฤษฎี (M.A.ทฤษฎี) = $\frac{A}{a}$

ปกติแล้วในทางปฏิบัติ M.A.ปฏิบัติ จะน้อยกว่า M.A.ทฤษฎี เสมอ

$$\text{ประสิทธิภาพเชิงกล (Eff)} = \frac{\text{M.A.ปฏิบัติ}}{\text{M.A.ทฤษฎี}} \times 100\% = \frac{W/F}{A/a} \times 100\%$$

23. เครื่องอัดไฮดรอลิกเครื่องหนึ่ง ลูกสูบเล็กมีพื้นที่หน้าตัด 10 cm² ลูกสูบใหญ่มีพื้นที่หน้าตัด 80 cm² ถ้าออกแรงที่ลูกสูบเล็ก 20 N จะเกิดแรงยกที่ลูกสูบใหญ่เท่าใด (160 N)

วิธีทำ

24. เครื่องไฮดรอลิกเครื่องหนึ่ง ลูกสูบเล็กมีพื้นที่หน้าตัด 3 cm^2 ลูกสูบใหญ่มีพื้นที่หน้าตัด 24 cm^2 ถ้าออกแรงที่ลูกสูบเล็ก 10 N จะเกิดแรงยกที่ลูกสูบใหญ่เท่าใด และการได้เปรียบเชิงกลเป็นกี่เท่า (80 N, 8 เท่า)

วิธีทำ

- 25(มข 42) เครื่องไฮดรอลิกเครื่องหนึ่ง ลูกสูบใหญ่มีรัศมี 0.5 เมตร และลูกสูบเล็กมีรัศมี 0.05 เมตร ถ้าออกแรงกดลูกสูบเล็ก 100 นิวตัน จะยกวัตถุมวลเท่าไรได้
- 1,000 กิโลกรัม
  - 1,000 นิวตัน
  - 10,000 กิโลกรัม
  - 100,000 นิวตัน (ข้อ 1)

วิธีทำ

26(En 44/1) เครื่องอัดไฮดรอลิกใช้สำหรับยกรถยนต์เครื่องหนึ่ง ใช้น้ำมันที่มีความหนาแน่น 800 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร พื้นที่ของลูกสูบใหญ่และลูกสูบเล็กมีค่า 1000 ตารางเซนติเมตร และ 25 ตารางเซนติเมตร ตามลำดับ ต้องการยกรถยนต์หนัก 1000 กิโลกรัม ขณะที่กดลูกสูบเล็กระดับน้ำมันในลูกสูบเล็กอยู่สูงกว่าน้ำมันในลูกสูบใหญ่ 100 เซนติเมตร แรงที่กดบนลูกสูบเล็ก มีค่าเท่าใด (ข้อ 1)

1. 230 N

2. 250 N

3. 270 N

4. 290 N

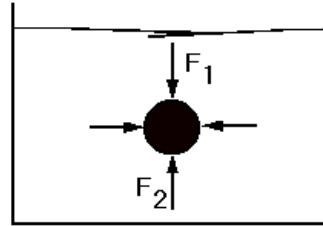
วิธีทำ

27. เครื่องอัดไฮดรอลิกหนึ่งใช้น้ำมันที่มีความหนาแน่น 800 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร พื้นที่ของลูกสูบใหญ่และลูกสูบเล็กมีค่า 0.1 และ 0.02 ตารางเมตรตามลำดับ ระดับน้ำมันในลูกสูบใหญ่อยู่สูงกว่าน้ำมันในลูกสูบเล็ก 20 เซนติเมตร หากต้องการยกรถยนต์หนัก 2000 กิโลกรัม จะต้องออกแรงที่กดบนลูกสูบเล็กกี่นิวตัน (4032)

วิธีทำ

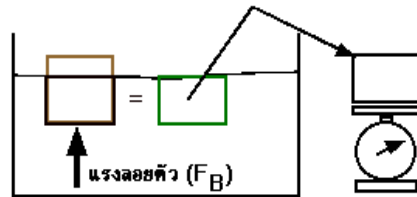
ตอนที่ 4 แรงลอยตัว และหลักของอาร์คิมิดีส

ตามรูป วัตถุที่จมอยู่ในของเหลว จะถูกแรงดันของของเหลวกระทำในทุกทิศทาง พิจารณาเฉพาะแนวตั้ง แรง F_2 จะมีค่ามากกว่า F_1 เพราะ F_2 อยู่ลึกกว่า ดังนั้น เมื่อหาแรงลัพธ์ ($F_2 - F_1$) จะได้ แรงลัพธ์ที่มีค่าไม่เป็นศูนย์ อยู่ในทิศขึ้น แรงลัพธ์นี้เรียก แรงลอยตัว

หลักของอาร์คิมิดีส

“แรงลอยตัวจะมีค่าเท่ากับ น้ำหนักของของเหลว ซึ่งมีปริมาตรเท่ากับปริมาตรของวัตถุส่วนจม ”

นั่นคือ แรงลอยตัว = น้ำหนักของของเหลว

$$F_B = m g \text{ ของเหลว}$$

โดยที่ $m = \rho v$

$$F_B = \rho_{\text{ของเหลว}} V_{\text{ของเหลว}} g$$

โดยที่ $V_{\text{ของเหลว}} = V_{\text{วัตถุส่วนจม}}$

$$F_B = \rho_{\text{ของเหลว}} v_{\text{วัตถุส่วนจม}} g$$

เมื่อ $F_B =$ แรงลอยตัว , $\rho =$ ความหนาแน่น [kg/m^3] , $V =$ ปริมาตร [m^3]

28. ปล่อยวัตถุทรงกลมมวล 10 กรัม ที่มีปริมาตร 5 ลูกบาศก์เซนติเมตร ลงไปในน้ำ ขณะที่จมลงไปได้ระยะหนึ่งจะมีการเคลื่อนที่ด้วยความเร็วคงที่ แรงลอยตัวจะมีค่ากี่นิวตัน (ข้อ 1)

1. 5.0×10^{-2} 2. 2.5×10^{-3} 3. 2.0×10^{-4} 4. 1.5×10^{-5}

วิธีทำ

29. วัตถุชิ้นหนึ่งมีมวล 2 กิโลกรัม เมื่อนำไปลอยในน้ำซึ่งมีความหนาแน่น $1 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$
จงหาปริมาตรของวัตถุส่วนจมใต้น้ำ (0.002 m³)

วิธีทำ

30. วัตถุชิ้นหนึ่งมีปริมาตร 20 cm³ ความหนาแน่น 900 kg/m³ เมื่อนำวัตถุนี้ไปลอยในน้ำซึ่ง
มีความหนาแน่น 1000 kg/m³ จงหาปริมาตรของวัตถุส่วนจมใต้น้ำ (18 Cm³)

วิธีทำ

31. วัตถุชิ้นหนึ่งมีปริมาตร 10 cm³ ความหนาแน่น $0.8 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$ เมื่อนำวัตถุนี้ไปลอยใน
น้ำซึ่งมีความหนาแน่น $1 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$ จงหาปริมาตรของวัตถุส่วนจมใต้น้ำ (8 Cm³)

วิธีทำ

32. วัตถุทรงกลมตันลูกหนึ่งลอยอยู่ในของเหลวโดยจมลงไปครึ่งลูกพอดี กำหนดว่าของเหลวมีความหนาแน่น 1.2 กรัมต่อลูกบาศก์เซนติเมตร จงหาว่าความหนาแน่นของวัตถุมีค่าเท่าใด
1. 0.6 g/cm^3 2. 0.8 g/cm^3 3. 0.9 g/cm^3 4. 1.0 g/cm^3 (ข้อ 1)

วิธีทำ

33. ถ้าวัตถุเป็นน้ำแข็งและของเหลวเป็นน้ำที่มีความหนาแน่น 917 และ 1000 kg/m^3 ตามลำดับ ปริมาตรส่วนที่จมและลอยคิดเป็นร้อยละเท่าใด (91.7, 8.3)

วิธีทำ

34. แขนงก้อนอะลูมิเนียมที่มีมวล 1 กิโลกรัม และความหนาแน่น $2.7 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$ ด้วยเชือกจากนั้นนำไปแช่น้ำ แรงดึงในเชือกก่อนและหลังแช่น้ำเป็นเท่าใด (10 นิวตัน , 6.3 นิวตัน)

วิธีทำ

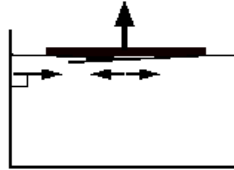
35. เมื่อชั่งวัตถุก้อนหนึ่งในอากาศวัดได้ 50 N แต่เมื่อนำวัตถุไปชั่งในน้ำจะหนัก 40 N วัตถุนี้มีความหนาแน่นเท่าใด (กำหนดให้น้ำมีความหนาแน่น 10^3 kg/m^3) ($5 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$)

วิธีทำ

ตอนที่ 5 แรงตึงผิว และแรงหนืด

แรงตึงผิว คือ แรงซึ่งพยายามจะยึดผิวของของเหลวเอาไว้ มิให้ผิวของเหลวแยกออกจากกัน
สมบัติของแรงตึงผิว

- 1) มีทิศทางกับผิวของของเหลว
- 2) มีทิศตั้งฉากกับผิวสัมผัส

วิธีการหาค่าแรงตึงผิว ให้นำห่วงลวดวงกลมเบา ไปวางแปะที่ผิวของเหลวนั้น แล้วค่อยๆ ออกแรงยกทีละน้อย แรงซึ่งพอดียกห่วงลวดออกมาได้จะเท่ากับแรงตึงผิว

เราอาจหาค่าแรงตึงผิวได้จาก

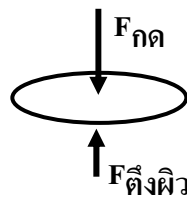
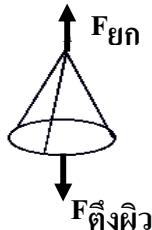
$$F = \gamma L$$

เมื่อ γ คือ ความตึงผิว (N/m)

F คือ แรงตึงผิว (N)

L คือ ระยะที่วัตถุสัมผัสของเหลว (m)

- ควรทราบ**
1. หากวัตถุถูกดึงขึ้นจากผิวของเหลว แรงตึงผิวจะมีทิศลดลง
  2. หากวัตถุถูกกดลงจากผิวของเหลว แรงตึงผิวจะมีทิศต้านขึ้น

36. เอาห่วงลวดรัศมี 3.5 เซนติเมตร จุ่มลงในน้ำเมื่อดึงขึ้นมา ต้องออกแรงเอาชนะแรงตึงผิวเท่าใด (ไม่คิดน้ำหนักของห่วง)
กำหนด น้ำมีความตึงผิว 7×10^{-2} N/m (0.0308 N)

วิธีทำ

37. แผ่นโลหะรูปวงกลมมีเส้นผ่านศูนย์กลางยาว 10 เซนติเมตร กำลังเตะผิวน้ำพอดี จงหาแรงที่ดึงแผ่นโลหะนี้ให้หลุดจากผิวน้ำพอดี เมื่อแผ่นโลหะมีมวล 25 กรัม กำหนดให้ความตึงผิวของน้ำเท่ากับ 7.0×10^{-2} นิวตันต่อเมตร (0.272 นิวตัน)

วิธีทำ

38. แผ่นโลหะบางมากรูปวงกลม มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 7 เซนติเมตร นำไปลอยอยู่บนผิวน้ำ ถ้าการที่แผ่นโลหะนี้สามารถลอยน้ำอยู่ได้เป็นผลมาจากตึงผิวเพียงอย่างเดียว จงหาว่าโลหะแผ่นนี้มีมวลอย่างมากที่สุดเท่าใด กำหนดให้ความตึงผิวของน้ำมีค่า 0.072 นิวตัน/เมตร

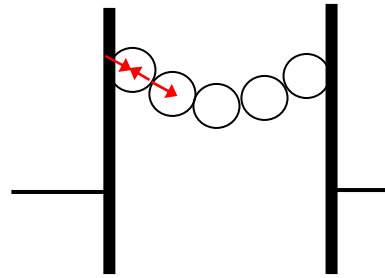
1. 1.58 กรัม   2. 2.26 กรัม   3. 3.16 กรัม   4. 4.52 กรัม (ข้อ 1)

วิธีทำ

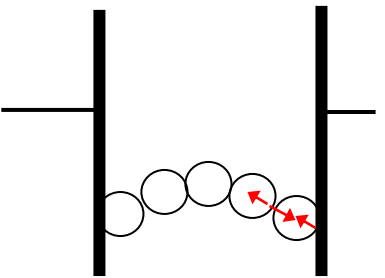
การโค้งงอของผิวของเหลว

หากเรานำหลอดแก้วเล็กๆ จุ่มลงในของเหลว ผลที่เกิดขึ้นอาจเป็นไปได้ 2 กรณี คือ

1. ถ้าแรงยึดติดระหว่างโมเลกุลของเหลวกับโมเลกุลของผนังแก้ว มีค่ามากกว่าแรงเชื่อมแน่นระหว่างโมเลกุลของของเหลวด้วยกันเอง กรณีนี้ผิวของเหลวจะซึมขึ้นไปในหลอดแก้วได้สูงกว่าระดับของเหลวปกติ และผิวของเหลวในหลอดแก้วจะมีลักษณะเว้าลงและผนังแก้วจะเปียกเช่น จุ่มหลอดแก้วลงในน้ำ จะเกิดกรณีนี้

2. ถ้าแรงเชื่อมแน่นระหว่างโมเลกุล ของของเหลวด้วยกันเอง มีค่ามากกว่าแรงยึดติดระหว่างโมเลกุลของเหลวกับผนังแก้ว กรณีนี้ผิวของเหลวในหลอดจะมีลักษณะโค้งขึ้น และอยู่ต่ำกว่าระดับของเหลวปกติ และผนังแก้วจะไม่เปียก เช่น จุ่มหลอดแก้วลงในปรอท จะเกิดกรณีนี้

ปรากฏการณ์ที่ระดับของเหลวในหลอดสูงกว่า หรือต่ำกว่าระดับของเหลวภายนอกหลอดเช่นนี้ เรียกว่า การซึมตามรูเล็ก (capillary action)

39. ในท่อส่งน้ำของลำต้นพืช สามารถส่งน้ำจากพื้นดินขึ้นไปสู่ด้านบนลำต้นได้ แสดงว่าแรงยึดติดกับแรงเชื่อมแน่น แรงไหนมีค่ามากกว่ากัน **ตอบ** .....

แรงหนืด (viscous force) คือ แรงต้านทานการเคลื่อนที่ของวัตถุภายในของเหลวนั้น
ความหนืด (viscosity) คือ สมบัติการมีแรงต้านการเคลื่อนที่ของของเหลว (แรงหนืด) นั้น
ข้อนำสนใจเกี่ยวกับความหนืดของของเหลว

- 1) ของเหลวที่มีความหนืดน้อยจะไหลได้เร็วกว่า ของเหลวที่มีความหนืดมาก
- 2) ของเหลวที่มีความหนืดมากจะมีแรงต้านการคมนมากกว่าของเหลวที่มีความหนืดน้อย
- 3) หากนำวัตถุเล็ก ๆ หย่อนลงในของเหลว ในของเหลวที่มีความหนืดมากกว่าวัตถุจะเคลื่อนที่ได้ช้ากว่าการเคลื่อนที่ในของเหลวที่มีความหนืดน้อย
- 4) ปกติแล้ว เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น ความหนืดของของเหลวจะลดลง

40. ลูกกลมโลหะที่ลักษณะเหมือนกันตกในของเหลวที่มีความหนืดต่างกัน ความเร็วปลายของลูกกลมโลหะทั้งสองจะต่างกันหรือไม่

ตอบ

41. ลูกกลมเหล็กที่มีขนาดเท่ากันสองลูก ถูกปล่อยพร้อมกันลงในหลอดบรรจุน้ำที่มีอุณหภูมิ 10 และ 20 องศาเซลเซียส ลูกกลมเหล็กในหลอดใดถึงก้นหลอดก่อน

ตอบ

การทดลองหยอดลูกเหล็กกลมลงในของเหลว

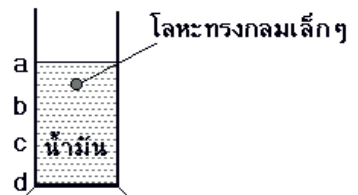
$a \neq 0$
 มี a เป็นบวก
 {
 1
 2
 3
 4
 5
 $v=5$
 {
 5
 5
 5
 $a = 0$
 ความเร็วสุดท้าย = 5

ช่วงแรก แรงหนืด + แรงลอยตัว < mg
 ดังนั้น $mg - (\text{แรงหนืด} + \text{แรงลอยตัว}) \neq 0$
 จาก $\Sigma F = ma$ เมื่อมีแรงลัพธ์ที่ไม่เป็นศูนย์ จึงมีความเร่งเกิดขึ้น

ช่วงหลัง วัตถุเคลื่อนเร็วขึ้น แรงหนืดจะมากขึ้น และสุดท้าย แรงหนืด + แรงลอยตัว = mg
 ดังนั้น $mg - (\text{แรงหนืด} + \text{แรงลอยตัว}) = 0$

จาก $\Sigma F = ma$ เมื่อมีแรงลัพธ์เป็นศูนย์ ความเร่งจึงเป็นศูนย์ด้วย

42(En 40) เมื่อหย่อนลูกโลหะทรงกลมเล็กๆ ลงในทรงกระบอกที่ทำด้วยแก้ว โดยมีน้ำมันบรรจุอยู่ ถ้าระยะ $ab = bc = cd$ การเคลื่อนที่ของลูกโลหะเป็นไปตามข้อใด

1. ช่วง a ถึง b มีความเร่ง ต่อจากนั้นจะมีความเร็วคงตัว
2. ช่วง a ถึง b มีความหน่วงต่อจากนั้นจะมีความเร็วคงตัว
3. จาก a ถึง b มีความเร่งคงตัวตลอด
4. จาก a ถึง d มีความเร่งคงตัวตลอด

(ข้อ 1)

วิธีทำ

กฎของสโตกส์ (Sir George Stokes)

สโตกส์ ได้ค้นพบว่า เราสามารถหาแรงหนืดที่กระทำต่อวัตถุทรงกลม ได้จากสมการ

$$F = 6\pi \eta r v$$

เมื่อ $F =$ แรงหนืดของของไหล (นิวตัน)

$r =$ รัศมีของวัตถุทรงกลม (เมตร)

$v =$ ความเร็วของวัตถุทรงกลม (เมตร/วินาที)

$\eta =$ ความหนืดของของไหล (Pa . s)

43. ปล่อยทรงกลมเหล็กที่มีรัศมี 1 มิลลิเมตร ลงในน้ำ ความเร็วปลายของทรงกลมเหล็กจะมีค่าเท่าใด (ให้ $g = 9.8 \text{ m/s}^2$, ความหนาแน่นเหล็ก $= 7.8 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$, ความหนาแน่นน้ำ $= 1 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$, ความหนืดของน้ำ $= 1 \times 10^{-3} \text{ N.s/m}^2$) (15.16 m/s)

วิธีทำ

ตอนที่ 6 พลศาสตร์ของไหล**สมบัติของของไหล (ของเหลว, ก๊าซ) ในอุดมคติ**

- 1) ของไหลมีอัตราการไหลอย่างสม่ำเสมอ หมายถึง ความเร็วของทุก ๆ อนุภาค ณ ตำแหน่งหนึ่งมีค่าเท่ากัน
- 2) ของไหลมีการไหลโดยไม่หมุน
- 3) ของไหลมีการไหลโดยไม่มีแรงต้านเนื่องจากความหนืดของของไหล
- 4) ของไหลไม่สามารถอัดได้ มีปริมาตรคงที่ ไม่ว่าไหลผ่านบริเวณใด ยังคงมีความหนาแน่นเท่าเดิม

อัตราการไหล

“ ผลคูณระหว่างพื้นที่หน้าตัดซึ่งของเหลวไหลผ่านกับอัตราเร็วของไหลที่ผ่าน ไม่ว่าจะ
เป็นตำแหน่งใดในหลอดการไหลมีค่าคงที่ ” ค่าคงที่นี้เรียก อัตราการไหล (Q)

นั่นคือ $Q = A v$ หรือ $Q = \frac{V}{t}$

เมื่อ Q คือ อัตราการไหล (m^3 / s)   A คือ พื้นที่หน้าตัด (m^2)

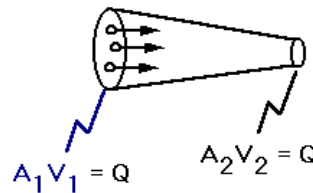
v คือ อัตราเร็ว (m/s)   V คือ ปริมาตรของเหลว (m^3)

t คือ เวลา (วินาที)

และเนื่องจาก อัตราการไหล (Q) มีค่าคงที่

ดังนั้น $Q_1 = Q_2$

และ $A_1 v_1 = A_2 v_2$

เมื่อ A_1, A_2 คือ พื้นที่หน้าตัดจุดที่ 1 และจุดที่ 2 ตามลำดับ

v_1, v_2 คือ ความเร็วของไหล ณ จุดที่ 1 และจุดที่ 2 ตามลำดับ

44. ถ้าน้ำในท่อประปาที่ไหลผ่านมาตรวัดเข้าบ้านมีอัตราการไหล 40 ลิตรต่อนาที จงหาอัตราเร็วของน้ำในท่อประปาเมื่อไหลผ่านท่อที่มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 เซนติเมตร (2.12 m/s)

วิธีทำ

45. เครื่องสูบน้ำเครื่องหนึ่ง สามารถสูบน้ำได้ 0.01 m^3 ในเวลา 10 วินาที แล้วพ่นออกไปทางท่อซึ่งมีพื้นที่หน้าตัด 1 ตารางเซนติเมตร จงหาความเร็วของน้ำที่พ่นออกไป (10 m/s)

วิธีทำ

46. เม็ดเลือดไหลด้วยอัตราเร็ว 10 cm/s ในเส้นเลือดใหญ่ที่มีรัศมี 0.3 cm ไปสู่เส้นเลือดขนาดเล็กกลง และมีรัศมี 0.2 cm อัตราเร็วของเม็ดเลือดในเส้นเลือดเล็กเป็นเท่าใด (22.5 Cm/s)

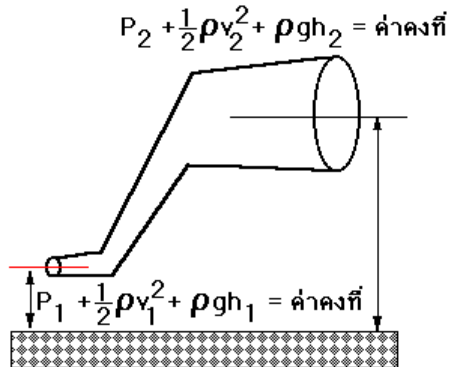
วิธีทำ

หลักของแบร์นูลลี

กล่าวว่า “ เมื่อของไหลเคลื่อนที่ในแนวระดับ หากอัตราเร็วมีค่าเพิ่มขึ้น ความดันในของไหลจะลดลงและเมื่ออัตราเร็วลดลง ความดันในของไหลจะเพิ่มขึ้น ”

สมการของแบร์นูลลี

เนื่องจาก “ ผลรวมความดัน พลังงานจลน์ต่อปริมาตร และ พลังงานศักย์ต่อปริมาตร ทุกๆ จุดภายในท่อที่ของไหล ไหลผ่านจะมีค่าคงที่ ”

นั่นคือ $P + \frac{1}{2} \rho v^2 + \rho gh = \text{ค่าคงที่}$

และ $P_1 + \frac{1}{2} \rho v_1^2 + \rho gh_1 = P_2 + \frac{1}{2} \rho v_2^2 + \rho gh_2$

เมื่อ P_1, P_2 คือ ความดันของเหลวในท่อ ณ. จุดที่ 1 และ จุดที่ 2 ตามลำดับ (N/m²)

v_1, v_2 คือ อัตราเร็วของไหล ณ.จุดที่ 1 และ จุดที่ 2 ตามลำดับ (m/s)

h_1, h_2 คือ ความสูงจากพื้นถึงจุดศูนย์กลางท่อที่ 1 และ จุดที่ 2 ตามลำดับ (m)

ρ คือ ความหนาแน่นของของเหลว (kg / m³)

47. จงอธิบายว่าแรงที่ยกปีกเครื่องบินขึ้นได้นั้นเกิดได้อย่างไร

ตอบ

48. ท่อน้ำวางในแนวระดับ มีน้ำไหลอย่างสม่ำเสมอด้วยอัตราเร็ว 4 เมตร/วินาที ถ้าท่อคอดลงโดยพื้นที่ลดลงเป็น 1 ใน 4 ของพื้นที่ตอนแรก ดังรูป จงหา

ก. อัตราเร็วของน้ำที่พุ่งผ่านท่อส่วนที่คอด (16 m/s)

ข. ถ้าความดันน้ำที่ไหลเข้ามีค่า $3 \times 10^5 \text{ N/m}^2$ จงหาความดันน้ำที่ไหลออก ($1.8 \times 10^5 \text{ N/m}^2$)

วิธีทำ

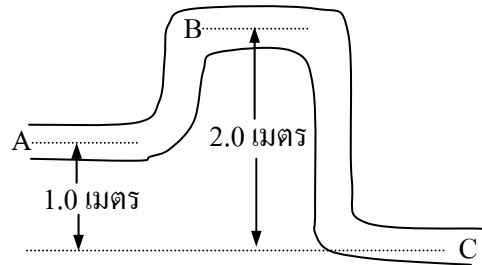
49. ท่อน้ำที่ไม่สม่ำเสมอหนึ่ง ท่อตอนบนมีพื้นที่หน้าตัด 4.0 ตารางเซนติเมตร และอยู่สูงจากพื้น 10 เมตร ถ้าน้ำในท่อมีความดัน 1.5×10^5 พาสคัล และไหลด้วยอัตราเร็ว 2 เมตรต่อวินาที ไปยังท่อตอนล่างซึ่งมีพื้นที่หน้าตัด 8 ตารางเซนติเมตร และอยู่สูงจากพื้น 1 เมตร จงหา ก. อัตราเร็วของน้ำในท่อตอนล่าง (1 m/s)

ข. ความดันของน้ำในท่อตอนล่าง (2.415×10^5 พาสคัล)

วิธีทำ

50. น้ำไหลออกจากท่อ A ไปยังท่อ B และ ท่อ C

ซึ่งมีขนาดเท่ากันดังแสดงในรูป โดยที่ A และ B อยู่สูงจาก C เป็น 1.0 และ 2.0 เมตร ตามลำดับ ถ้าความดันในท่อ A เท่ากับ 1.50×10^5 นิวตันต่อตารางเมตร และน้ำมีอัตราเร็ว 5.0 เมตรต่อวินาที ความดันในท่อ C เป็นกี่นิวตันต่อตารางเมตร กำหนดให้ความหนาแน่นของน้ำเท่ากับ 1000 กิโลกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และถือว่าน้ำไม่มีความหนืด

1. 1.3×10^5 2. 1.4×10^5 3. 1.5×10^5 4. 1.6×10^5 (ข้อ 4)

วิธีทำ

51. ในการออกแบบเครื่องบินให้มีแรงยก 900 นิวตัน/ตารางเมตรของพื้นที่ปีก โดยถือว่าลมที่ผ่านปีกเครื่องบินแบบสมำเสมอ ถ้าลมที่ผ่านได้ปีกมีความเร็ว 100 เมตร/วินาที จงหาความเร็วลมเหนือปีกเพื่อให้ได้แรงยกขึ้นตามต้องการ กำหนดให้อากาศมีความหนาแน่น $1.3 \text{ กิโลกรัม/เมตร}^3$ (106.7 m/s)

วิธีทำ

52. อัตราเร็วของลมพายุที่พัดเหนือหลังคาบ้านหลังหนึ่งเป็น 30 m/s ผลต่างระหว่างความดันอากาศเหนือหลังคาบ้านและใต้หลังคาบ้านหลังนี้เป็นเท่าใด และถ้าหลังคาบ้านมีพื้นที่ 175 ตารางเมตร แรงยกที่กระทำกับหลังคาบ้านเป็นเท่าใด

กำหนด ความหนาแน่นของอากาศขณะนั้นเป็น 0.3 kg/m^3 (135 N/m², 23625 N)

วิธีทำ

